

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 STOCKHOLM

e-post ju.registrator@regeringskansliet.se

Remissyttrande

En översyn av lagstiftningen om företagsbot (SOU 2016:82)

Er ref: Ju2016/0861/L5

Vårt diarienum: R-861-2017

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 11 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anför följande:

Svensk Handel har beretts tillfälle att lämna synpunkter på ovan nämnda remiss och anför härmed följande.

Svensk Handel ansluter sig till det remissvar som lämnats av Svenskt Näringsliv.

SVENSK HANDEL

Mats Hedenström

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 STOCKHOLM

SN Dnr 273/2016

Ju.L5@regeringskansliet.se

2017-03-30

Remissvar

Betänkandet "En översyn av lagstiftningen om företagsbot" (SOU 2016:82)

Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade betänkande och vill med anledning därav anföra följande.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv avstyrker utredningens förslag till avgränsning av de "större företag" som ska kunna åläggas en förhöjd företagsbot vid särskilt klandervärd brottslighet, och instämmer i de argument som anförs i särskilt yttrande av Olle Lindén och Anne Wigart för att i stället välja den definition som numera införts i 6 kap. 10 § årsredovisningslagen och som bygger på EU:s redovisningsdirektivs definition av stora företag (se betänkandet sid. 354-356).

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget till ny domsrättsbestämmelse.

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens övriga förslag bl.a. att tillämpningsområdet för företagsboten utvidgas, att åtalsprövningsregeln behålls och att maximibeloppet för att ålägga företagsbot genom strafföreläggande höjs till 3 miljoner kr.

Svenskt Näringsliv har synpunkter på utredningens konsekvensanalys.

Inledning

Svenskt Näringsliv anser att nuvarande regler för företagsbot på det hela fungerar väl. För den stora bulken av överträdelsor, som till stor del utgörs av oaktamhetsbrott, är det avsevärt mycket mer effektivt och rimligt att talan förs mot ett företag i stället för mot någon enskild, förutsatt att företagsboten är rimlig i förhållande till brottet. Det gäller i synnerhet på större arbetsplatser där arbetet och ansvaret är fördelat på ett stort antal personer. I sådana fall är det ofta näst intill omöjligt att

Den enda kritik som riktats mot det nuvarande maximibeloppet (10 miljoner kr) för företagsbot kommer som angetts från OECD och den tar sikte på multinationella företag. Utredningens avgränsning av "större företag" motsvarar definitionen av *medelstora företag* i EU:s redovisningsdirektiv. Med den definitionen kommer även andra mindre företag, som inte alls är av den multinationella karaktär som OECD:s kritik riktar sig mot, att omfattas. Den föreslagna avgränsningen är därmed inte proportionerlig. Om den föreslagna definitionen används kommer ett mycket stort antal företag - 6 983 stycken år 2013 enligt betänkandet - att åläggas en förhöjd företagsbot om sanktionsvärdet är 500 000 kr eller mer. Att så många företag riskerar att åläggas en förhöjd företagsbot som vida överstiger det belopp som företagsboten skulle ha bestämts till enligt nuvarande reglering innebär enligt Svenskt Näringsliv *de facto* en höjning av repressionsnivån. En sådan straffskärpning är enligt Svenskt Näringsliv inte motiverad.

Svenskt Näringsliv avstyrker utredningens avgränsning av "större företag" och instämmer i de argument som anförs i *särskilt yttrande av Olle Lindén och Anne Wigart* för att i stället välja den definition som numera införts i 6 kap. 10 § årsredovisningslagen. Den definitionen motsvarar kategorin *stora företag* i EU:s redovisningsdirektiv och med dess gränsvärden - fler än ett av kriterierna mer än 250 anställda, mer än 175 miljoner kr i balansomsättning och mer än 350 miljoner kr i nettoomsättning - kommer endast företag som verkligen kan betecknas som "större företag" att kunna åläggas förhöjd företagsbot. Svenskt Näringsliv anser att en sådan avgränsning bättre än utredningens förslag motsvarar sådana multinationella företag, som OECD:s kritik gäller.

Svenskt Näringsliv anser sammanfattningsvis att det är av värde att använda en etablerad definition för att avgränsa de företag som ska kunna åläggas en förhöjd företagsbot och att definitionen i 6 kap. 10 § årsredovisningslagen är den mest ändamålsenliga att använda.

Oavsett hur "större företag" avgränsas, delar Svenskt Näringsliv utredningens uppfattning att det är förhållandena hos det företag som talan riktas mot som ska ligga till grund för prövningen av om kriterierna för definitionen av "större företag" är uppfyllda. Som konstateras i betänkandet (sid. 343) innebär det att om brottet har begåtts i utövningen av ett dotterbolags verksamhet, är det dotterbolagets, och inte koncernens eller moderbolagets, förhållanden som ska ligga till grund för bedömningen av om företaget utgör ett större företag. På motsvarande sätt saknar det betydelse för fastställande av företagets finansiella ställning om företaget ingår i en koncern; det är det egna kapitalet hos den juridiska person i vars verksamhet brottet har begåtts som ska ligga till grund för i vilken omfattning som företagsboten i förekommande fall ska höjas (betänkandet sid. 340). Svenskt Näringsliv anser att detta uttryckligen bör framgå av lagtexten (utredningens förslag till 36 kap. 9 § brottsbalken). Risk finns annars för att koncernens eller moderbolagets förhållanden läggs till grund för beräkningen av företagsbotens storlek för brott begånget i ett dotterbolag mot bakgrund av att flera av de ovan nämnda administrativa sanktionsavgifterna beräknas på koncernnivå (den juridiska personens totala årsomsättning).

Förhöjd företagsbot för större företag

Utgångspunkten för utredningens förslag om förhöjd företagsbot för "större företag" är att företagsboten ska drabba lika hårt vare sig företaget har en mycket stark finansiell ställning eller enbart har mer begränsade ekonomiska resurser.

Företagsbot används ofta för lagföring av arbetsmiljöbrott och miljöbrott med kännbara böter. Utredningens avsikt är att så ska ske även fortsättningsvis genom att domstolen när företagsboten döms ut ska ta särskild hänsyn till den skada eller fara som brottsligheten har inneburit för liv, hälsa eller miljö. Det finns inget belägg för att större företag och mer framgångsrika företag skulle vara

Utvidgad svensk domsrätt

När Sverige tillträdde OECD:s konvention om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser bedömde regeringen att svensk rätt uppfyllde konventionens krav på ansvar för juridiska personer. Utredningen bedömer dock att den nuvarande regleringen inte säkerställer att svenska företag kan hållas ansvariga för internationella mutbrott som begås utomlands med anlitande av utländska medborgare.

Utredningen föreslår därför en ny bestämmelse som utvidgar svensk domsrätt; talan om företagsbot med anledning av vissa mutbrott ska kunna prövas efter svensk lag och vid svensk domstol om brottet har begåtts utom riket i utövningen av ett svenskt företags näringsverksamhet. Syftet är att svenska företag ska kunna hållas ansvariga för internationella mutbrott som begås utomlands av en utländsk medborgare för företagets räkning.

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget till ny domsrätsbestämmelse.

Förslaget innebär en ny särskild domsrätsregel som endast ska tillämpas för talan om företagsbot och endast avseende vissa mutbrott. En sådan regel skulle avvika från systematiken i brottsbalkens andra kapitel (som reglerar när svensk lag är tillämplig och) som består av generella bestämmelser om domsrätt. Enligt utredningen kommer den föreslagna domsrätsbestämmelsen att få liten praktisk betydelse eftersom i många fall där bestämmelsen skulle kunna bli tillämplig, en talan om företagsbot ändå skulle kunna föras med stöd av bestämmelsen om vårdslös finansiering av mutbrott.

Svenskt Näringsliv delar utredningens uppfattning och anser att det ovan anförda utgör skäl mot att införa en särskild domsrätsbestämmelse för just företagsbot. Att införa bestämmelser som bedöms komma att tillämpas i mycket begränsad utsträckning och som systematiskt avviker från befintliga likartade regler kan också kritiseras från ett regelförenklingsperspektiv och är principiellt tveksamt. Svenskt Näringsliv ser med stark skepsis på utredningens förslag att öppna upp domsrätsreglerna givet att det kan få prejudikatverkan och ge i dagsläget inte överblickbara konsekvenser. Förslaget bör därför inte genomföras.

Utredningens övriga förslag

Svenskt Näringsliv finner utredningens övriga förslag välmotiverade och tillstyrker därför följande förslag:

- Att företagsbot även fortsättningsvis ska vara en särskild rättsverkan av brott.
- Att företagsbotens tillämpningsområde utvidgas så att företagsbot ska kunna åläggas - förutom för brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet - också för brott som har begåtts i utövningen av dels sådan offentlig verksamhet som kan jämföras med näringsverksamhet, dels annan verksamhet som en juridisk person bedriver, om den brottsliga handlingen eller (i förekommande fall) underlåtenheten har varit ägnad att bereda den juridiska personen en ekonomisk fördel.
- Att åtalsprövningsregeln ska finnas kvar, vilket innebär att företagsbot utgör den primära straffrättsliga sanktionen för brott som kan föranleda en talan om företagsbot och har begåtts av oaktsamhet och inte kan antas föranleda annan påföljd än böter. I sådana fall blir det alltså enbart företaget och inte den enskilde som får bära det straffrättsliga ansvaret.

analysen omfattar emellertid inte företag med finansiell verksamhet (betänkandet sid. 203). Utredningens beräkningar bortser därför från att sådana företag måste ha ett särskilt stort eget kapital. Sannolikt blir företagens kostnadsökningar av förhöjda företagsböter väsentligt högre än de utredningen angett om även företag med finansiell verksamhet inkluderas.

Svårigheten att bedöma konsekvenserna av utredningens förslag blir tydlig om beräkningen i stället görs med utgångspunkt i medelstorleken år 2013 på det egna kapitalet hos större företag enligt definitionen i 6 kap. 10 § årsredovisningslagen: 1 001 miljoner kr (betänkandet sid. 203), vilket ger förhöjd företagsbot om i genomsnitt drygt 3 miljoner kr. Med lika antal fall årligen som utredningen presumerat blir kostnadsökningarna för företagen (intäktsökningen för staten) av de förhöjda företagsböterna 60 miljoner kr per år², dvs. 33 procent eller 15 miljoner kr högre per år än utredningen beräknat. Oavsett hur "större företag" avgränsas torde de företag av multinationell karaktär som OECD:s kritik av nuvarande regelverk tar sikte på finnas bland de som omfattas av definitionen i 6 kap. 10 § årsredovisningslagen, varför en kostnadsökning om 60 miljoner kr per år borde vara mer sannolik än utredningens bedömning.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Göran Norén

---

² 1 x 3 x 30 = 60 miljoner kr.